

Erhvervsstyrelsen
Dahlerups Pakhus, Langelinie Alle 17
Sendt pr. mail til fingerplanrevision@erst.dk

Høringssvar: Forslag til Fingerplan 2019

21.03.2019

Høringssvar: Forslag til Fingerplan 2019

Dansk Byplanlaboratorium har med interesse læst forslag til Fingerplan 2019. Landsplandirektivet for Hovedstadsområdets planlægning er af stor betydning, da Hovedstadsområdet står overfor mange udfordringer – blandt andet befolkningstilvækst, trængsel og klimaudfordringer. Regeringen har inviteret de 34 kommuner i hovedstadsområdet til at indsende forslag til at videreudvikle planen. Med Fingerplan 2019 lægger regeringen op til at imødekomme 80 af kommunernes forslag, mens der igangsættes opfølgende arbejder, der skal afdække mulighederne for at imødekomme yderligere 23 forslag.

Rummelighed og rækkefølge

Det er positivt, at regeringen offentliggør landsplandirektivet i forbindelse med en samlet hovedstadsstrategi, og at de overordnede lokaliseringprincipper, de grønne kiler og stationsnærhedsprincippet bibeholdes. Det er ligeledes et meget positivt træk, at størrelsen af de grønne kiler fastholdes med et princip om erstatningsarealer.

Men der slækkes på kravene i forhold til nye arealudlæg. Den nuværende Fingerplan har rigelig rummelighed til både boligudbygning og erhverv. Med de foreslåede ændringer vil rummeligheden blot stige, og det er bekymrende at de mange muligheder kan medføre en ukoordineret byvækst.

Det er vigtigt at styre, hvor i Hovedstadsregionen, udviklingen finder sted. Det kræver mindre rummelighed og en væsentligt stærkere og regionalt koordineret rækkefølgeplanlægning. Med forslaget fjernes den forudgående forhandling mellem kommuner og stat, hvilket kan betyde, at staten ikke aktivt vil styre, hvad der sker i de enkelte kommuner. Konsekvensen heraf vil meget let kunne blive, at udviklingen sker der, hvor investorerne får det største afkast – og det er enten i den centrale del af byen eller på bar mark i udkanten af forstæderne. Det vil betyde større trængsel og større offentlige udgifter til infrastruktur og lokal service

Behov for byomdannelse

For at sikre en bæredygtig hovedstadsregion bør udviklingen styres i en retning, hvor vi indtager mindst muligt nyt byareal, men omdanner de områder, vi allerede har urbaniseret. Langs Ring3 ligger der f.eks. et bælte af nedslidte erhvervsområder. De står alle overfor en omfattende omdannelse og den kommende letbane vil udløse en stor mængde stationsnære arealer. Der er behov for at lette kommunernes arbejde i disse områder. Kommunerne har behov for nye værktøjer (arealopkøb, procesbistand mv) og også her er rækkefølgeplanlægningen essentiel.

Rummelighed og stationsnærhed

Der foretages med forslaget en række konkrete lempelser af stationsnærhedsprincippet, som vil give kommunerne mulighed for større erhvervsbyggeri op til 1000 meter fra stationerne i de fem købstæder samt i Høje Taastrup. Der åbnes samtidig for en forsøgsordning med BRT (hurtigbuslinjer) og større byggeri af offentlige institutioner kan få dispensation.

I Byplanlaboratoriet anerkender vi, at der ud fra en konkret vurdering kan gives dispensationer, men vi er bekymrede for en generel mulighed for at fravige princippet og vi stiller os uforstående overfor en afgrænsning på 1000 meter. Forskningen har dokumenteret, at stationsnærhedseffekten generelt falder drastisk ved 600 meter og i særlige tilfælde med tæt bymæssig bebyggelse kan strækkes op til 7-800 meter. For at fremme brug af mere bæredygtige transportformer og imødegå øget trængsel på vejene, bør stationsnærhedsprincippet frem over styrkes og ikke udvandes.

Hvis der skal gennemføres forsøg med BRT, er det væsentligt at stille nogle krav til bussernes komfort og fremkommelighed, der rækker langt ud over hvad vi kender i Danmark pt. Og det er naturligvis væsentligt at følge op på effekten af de pågældende forsøg.

Behov for en ny bymodel

Presset på centerkommunerne er i øjeblikket meget stort med en række bivirkninger i form af hurtig byudvikling, stor tæthed og stigende priser. Derfor er der et behov for at lette presset på centerkommunerne ved at styrke knudepunkter andre steder i regionen.

I Dansk Byplanlaboratorium har vi udviklet 5 fremtidsscenarier, som vi har drøftet på et åbent debatmøde. De fem scenarier hedder: 1) Håndfladen vokser i bredden og højden 2) Loop City skaber nye centrale knudepunkter 3) Købstæderne styrkes med deres respektive potentialer, 4) Køgefingeren omdannes og udvikles på nye arealer og 5) spredt vækst baseret på kommunernes ønsker. De 5 fremtidsbilleder er beskrevet i et debathæfte, der kan findes på byplanlab.dk

På et debatmøde d. 14 marts blev de 5 modeller drøftet med 187 deltagere fra kommunerne, staten, rådgivere og interesseorganisationer. Materialet fra dagen med de mange gode input om behovet for organisering og sammenhængen med Skåne og resten af Sjælland er at finde på byplanlab.dk. Det er efter dette debatmødet stadig vores overbevisning at en kombination af model 1,2 og 3, hvor byvæksten fordeles nogenlunde ligeligt mellem København, Ring 3-området (Loop City) og købstæderne, vil kunne give en hensigtsmæssig bymodel, set i forhold til både livskvalitet, bæredygtighed og investeringssikkerhed.

I København bør de nuværende byudviklings- og perspektivområder udfyldes, men med mindre tæthed og større vægt på bynatur. De nye knudepunkter i forstæderne koncentrerer fortrinsvis langs med Ring 3, hvor letbanen krydser byfingrene, men der kan også udpeges enkelte supplerende knudepunkter. Nybyggeri koncentrerer i videst muligt omfang på nuværende byareal. I nogle af købstæderne kan byfingrene forlænges for at skabe nye byggemuligheder, men også her skal omdannelsen af de ældre erhvervsområder prioriteres. Byudviklingen i knudepunkterne skal understøttes af investeringer i infrastruktur og offentlig service, og byudviklingen udenfor knudepunkterne bør begrænses til et minimum.

Koordinering og samarbejde på tværs

Det er usædvanligt at en byregion af Københavns størrelse ikke har et organ, der kan varetage koordinering af byudviklingen på tværs af kommunerne. Der er behov for fælles retning for at skabe en bæredygtig fremtid. Det gælder ikke mindst, når det handler om klima, men vi ser også et behov for en regional styring af boligbyggeriet med henblik på at sikre en balanceret fordeling af boligtyper, ejerformer og boligpriser i de enkelte byvækstområder.

Vi er helt bevidste om at det kommunale selvstyre er vigtigt, og at den kommunale helhedstænkning på tværs af sektorerne har mange fordele. Men de udfordringer, som vi står overfor, kræver også løsninger på regionalt niveau. Vi deltager gerne i drøftelser om hvordan denne regionale koordinering kunne fremmes.

Samtidig bør der igangsættes udviklingsprojekter på tværs af kommunegrænserne som det f.eks. foreslås i forbindelse med udvikling af de grønne kiler. Det er positivt at der vil blive arbejdet videre med at aktivere de grønne kiler som et naturlandskab med gode stiforbindelser, klimasikring og højt naturindhold. Vi ser også et perspektiv i, at der med forslaget åbnes for at eksisterende bygninger af kulturhistorisk værdi kan genanvendes, hvis det primært er til formål, der understøtter friluftsliv og lignende.

FN's verdensmål og bæredygtighed

Sidst men ikke mindst er det er vores anbefaling at en så vigtig plan som fingerplanen vurderes i forhold til FN's 17 verdensmål, og det bekymrer os umiddelbart, at den foretagne miljøvurdering giver et negativt aftryk – blandt andet på grund af lempelserne i stationsnærhedsprincippet. Det bør være praksis, at planer af en sådan kaliber har som mål at nedsætte og ikke forøge CO2-udslippet. Samtidig vil vi anbefale, at der indskrives et mål om biodiversitet, da det er et område, hvor Danmark ligger i bund i forhold til at opfylde FN's 17 verdensmål. En øget biodiversitet vil bl.a. kunne opnås gennem en ny brug af de grønne kiler- f.eks. ved at erstatte nogle af landbrugsarealerne med natur

Fortsat debat og samarbejde

I Byplanlaboratoriet vil vi fortsætte debatten om Fingerplanen og stiller os til rådighed for fortsat dialog og samarbejde med Erhvervsstyrelsen. Vi deltager også gerne i opfølgende initiativer vedrørende Hovedstadsstrategien, ikke mindst omkring boligpolitik, trafikpolitik, byomdannelse og opfølgning på FN's 17 verdensmål.

Med venlig hilsen

Direktør Ellen Højgaard Jensen

Formand Jes Møller